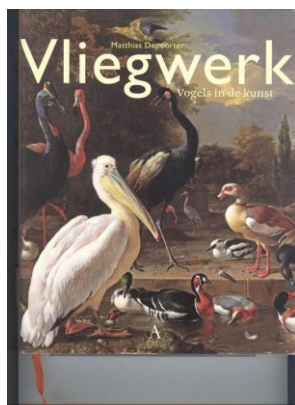

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

Matthias Depoorter 2015. **Vliegwerk, vogels in de kunst.** Uitgeverij Atheneum - Polak & Van Gennep, Amsterdam. 200 pagina's. Prijs € 35.

Wie nooit naar vogels kijkt, doet zichzelf te kort. En voor wie geen oog voor kunst heeft, geldt dat eveneens. Vogelaar en kunstkenner Matthias Depoorter wil daarom die twee werelden in zijn boek bij elkaar brengen. Het resultaat is een degelijk

boekwerk, vlot geschreven en mooi geïllustreerd.

Depoorter bespreekt schilderijen waarop vogels zijn te zien. Vogels kunnen het hoofdonderwerp zijn zoals op het beroemde schilderij "Het drijvend veertje" van Melchior d' Hondécouter, dat de omslag van het boek siert. Naast een forse Roze Pelikaan zijn hier allerlei eenden en ganzen, waaronder ook een Nijlgans, zeer natuurgetrouw weergegeven. Ook bij "Het Puttertje" van Carel Fabritius is de vogel zelf het hoofdonderwerp.

Anders is dat op schilderijen waar maar één of enkele vogels zijn te zien. Zo geeft Jan van Eyck op het beroemde schilderij "Madonna met kanunnik Joris van der Poele" het christuskind een Halsbandparkiet in zijn knuistjes. Depoorter begint zijn speurtocht naar vogels op schilderijen in de late Middeleeuwen. Het is verbluffend om te zien hoe natuurgetrouw de Italiaan Pisanello (1395-1455) Baardmannetjes weet te schilderen. Ook bij de Vlaamse schilder Jan Brueghel kost het geen enkele moeite de vogels op zijn schilderijen een naam te geven. Die vroege afbeeldingen zijn in veel gevallen nauwkeuriger dan de plaatjes in de vogelboekjes waarmee wij ons voor de komst van de "Kist" (de gebruikelijke naam voor de Vogelgids van Peterson) moesten behelpen. Denk daarbij aan boekjes als "Zien is Kennen" en "Wat vliegt daar?" Vooral de plaatjes in het laatstgenoemde boekje waren zo matig van kwaliteit dat de vraag in de titel van het boekje vaak niet beantwoord kon worden.

Dat de schrijver naast kunstkenner ook een actief vogelaar is, komt tot uiting in de talrijke passages waarin hij enthousiast een eigen waarneming beschrijft. Zo'n stukje vormt vaak het bruggetje naar een te bespreken schilderij. De bespreking van het schilderij met een Vale Gier van Peeter Boel, hofschilder van Lodewijk XIV, begint daarom met zijn eigen waarneming van twee Vale Gieren boven zijn woonplaats Belleghem. Het bekende schilderij van Hans Holbein van Robert Cheseman met valk (Mauritshuis, Den Haag), wordt ingeleid door eigen belevenissen met een Sakervalk in Hongarije.

De uitgever had er goed aan gedaan die stukjes met eigen belevenissen duidelijk in de lopende tekst te markeren, bijvoorbeeld in de vorm van een kadertekst of plaatsing in een ander lettertype. Nu is alleen de eerste regel van zo'n stukje cursief gedrukt. Wellicht was het ook nuttig geweest om onder aan de pagina bepaalde woorden even

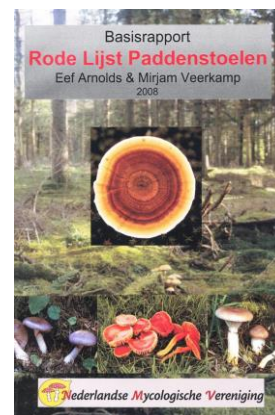
te verklaren die wel duidelijk zijn voor Vlamingen, maar niet voor Nederlanders. Daarbij kan gedacht worden aan woorden als woonst, evoceren en ambigu.

Een duidelijke grens tussen kunst en goede illustratie bestaat voor Depoorter niet. In zijn boek gaat het daarom ook over beroemde illustratoren als Sepp, Audubon en Lars Jonsson.

De teksten bij de door hem geselecteerde schilderijen laten zich goed lezen. Soms trekt hij een conclusie die wellicht wat gewaagd is. Zo schrijft hij dat de Merel vroeger niet in dorpen en steden te vinden was omdat deze soort op alle schilderijen ontbreekt, in tegenstelling tot vogels als Ekster, Gaai en Wilde Eend die wel op veel schilderijen te zien zijn. Dat neemt niet weg dat we hier een interessant boek in handen hebben dat uniek in zijn onderwerpkeuze is.

Eef Arnolds & Ad van den Berg 2013. **Beknopte standaardlijst van Nederlandse paddenstoelen 2013.** Uitgever: Nederlandse Mycologische Vereniging. 287 pagina's.

Eef Arnolds & Mirjam Veerkamp 2008. **Basisrapport Rode Lijst Paddenstoelen.** Uitgever Nederlandse Mycologische Vereniging. 295 pagina's.

Van Lutgarde Roelandt ontvang de Jan Verwey Bibliotheek bovengenoemde standaardwerken, waarvoor hartelijk dank. Mocht je als leek nog geen weet hebben van het enorme aantal soorten dat in ons land te vinden is, dan zijn enige minuten bladeren in deze boeken voldoende om je daarvan te doordringen. Als je daarbij ook op de Nederlandse namen let, krijg je bewondering voor de creativiteit van de naamgevers onder de mycologen. Als beginnend bryoloog weet ik dat ook in de mossenwereld mooie Nederlandse namen worden bedacht, maar wat in de standaardlijst is te vinden, is toch van een andere klasse. Wat dacht u van het Koraalzwamparasietkogeltje en het Elzenpropmummiekogeltje?

Biedt de standaardlijst alleen maar lange rijen met namen, in het tweede boek zijn ook interessante teksten te vinden. Van elke bedreigde soort wordt ingegaan op de bedreigingen en ook komt de verspreiding in de buurlanden ter sprake. Bovendien zijn in dit boek veel kleurenfoto's opgenomen